

Wie is de leider van het vloerkleed? Een oefening in democratie.

Nieuwe werkvormen in het Fort van de Democratie

Door Marja Hanko en Jan Durk Tuinier

In Nederland leven we met 16 miljoen mensen in een klein landje. Omdat al die mensen anders zijn, andere belangen, ambities en normen hebben, ontstaan er veel conflicten. Dat vraagt om veel overleg, luisteren en dan samen handelen. Het kleed is een klein landje en er mogen 8 leerlingen op staan. Wie nieuwsgierig is mag beginnen. De bedoeling is om het kleed om te keren zonder dat iemand er vanaf valt.

Staat er een leider op?

Sommige leerlingen beginnen gelijk te trekken, te duwen, zonder overleg. De doeners gaan aan de slag. Sommigen protesteren gelijk: dit is onmogelijk. Anderen zijn rustig, kijken afwachtend of nadenkend om zich heen. Soms komt er iemand met een plan dat direct strandt. Een andere keer staat er een leider op in de groep. Het gebeurt zelden dat er eerst gepraat wordt en er overleg plaatsvindt over de methode van aanpak. Meestal begint een dominante leerling iets te doen en deelt wat commando's uit, en dat wordt door de helft van de groep opgepakt. Degenen die het plan niet snappen blijven gewoon staan, en tja, dan kan het kleed niet omgekeerd worden. De neuzen moeten wel dezelfde kant op staan.

Vragen stellen

Het mooie van deze werkvorm is dat de leerlingen rond het kleed kunnen observeren. De begeleider stelt hen voortdurend vragen: wie is de leider? Wordt er naar hem of haar geluisterd? Waarom wel of niet? Vind je de aanpak goed? Gaat dit werken? Als er meerdere leiders opstaan wordt er compleet tegen elkaar ingewerkt en staan de leerlingen elkaar vast te houden op twee vierkante meter. Wordt er iemand opgeofferd? Soms krijgt de zwakste of de dikste een duw: ga jij maar weg.

Buiten gesloten

De meeste groepen offeren iemand op. Dan zijn er

“slachtoffers” gevallen in dit kleine landje, hoe droevig! De begeleider grijpt hier in en stelt de vragen die gesteld moeten worden. De buitengesloten leerling krijgt aandacht: hoe voelt dat om eruit gewerkt te worden? Niet fijn! Deze leerling kijkt stil en sip toe.

Jongens duwen, meiden overleggen

Er zijn groepen die binnen een minuut het kleed omgekeerd hebben. Wanneer er iets meer meiden dan jongens in de groep zijn, wordt er makkelijker samengewerkt.

Jongens zijn vaak fysiek, ze gaan handelen, schreeuwen en commanderen. Nee, dan de meisjes. Die gaan praten. Zullen we het zo doen? Eerst dit en dan dat? Er valt er zelden één buiten de boot en als het gebeurt, is het vaak per ongeluk. Veel groepen meiden handelen al murmelend, er is geen speciale leider en toch werken ze samen aan het resultaat. Het verschil is ongelooflijk. Na afloop van deze oefening gaat de strijd door: de meisjes juichen: wij zijn veel beter! De jongens springen er bovenop, schreeuwen, duwen wat, lopen weg.

Democratie moet je oefenen

Democratie is niet makkelijk, het kost tijd en inzet, luisteren en samenwerken. We zouden verwachten dat leerlingen die het proces al een keer hebben geobserveerd en geanalyseerd, makkelijker het kleed kunnen omdraaien. Dat is niet het geval. De tweede groep

bestaat opvallend vaak uit te snel handelende personen, die minimaal communiceren. Het is duidelijk: je moet democratie oefenen, het komt je niet aanwaaien. En: democratie leer je niet uit een boekje: je moet het samen meemaken en doen.

Werken met grote groepen in het fort

Dat kan in het Fort van de Democratie. Voor grotere groepen jongeren (50 – 70 leerlingen) wordt een speciaal roulatieprogramma gemaakt, waarvan de oefening met het kleed onderdeel uitmaakt. Dat geldt ook voor brugklassen, schoolkampen en projectweken. Informeer naar de speciale mogelijkheden:

info@fortvandedemocratie.nl

Foto's in dit artikel: Kil Lye, docent beeldende vorming en CKV Vechtstede College, Weesp.

Het kleed is net het echte leven

Eén keer zag ik een soort dictator. Negen jongens sprongen op het kleed.

“Dat is één teveel”, zei ik.

“Marco moet weg”, riep de dictator.

“Zijn jullie het daar mee eens?”, vroeg ik aan de groep op het kleed.

Er werd gestemd en Marco moet weg. Een duw en opgelost.

De leider schreeuwde en trok aan het kleed, wie niet mee deed werd over de rand gekieperd.

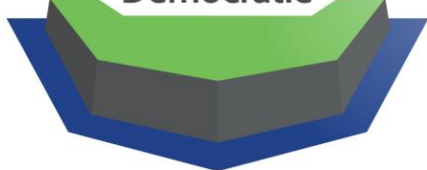
“Zien jullie wat er gebeurt”, vroeg ik de omstanders? Die keken verbijsterd toe. Het ging rommelig en na 3 minuten bleef de leider met zijn beste vriend over. De rest was “uit het vliegtuig gekieperd”.

“Betreur je de mensen die buiten de boot vielen”, vroeg ik?

Welnee, hij had gewonnen.

Het kleed is net het echte leven, een oefening in democratie.

Fort van de
Democratie

www.fortvandedemocratie.nl